

rentes (Joachium & Annam) ab initio suæ procreatio-
nis; et excubatio super tam insignem Sobolem? Num-
quid abfuisse credendus est Spiritus Sanctus ab ista exi-
mia Puella, quam, sua obumbrare disponebat virtute?"

S. Petrus Damianus S. R. E. Cardinalis, in sermone de
Annunt. B. V. M. sub initium: "Cum fecerit Deus om-
nia sua opera valde bona, melius fecit, conservans sibi
in ea (B. Virgine) Reclinatorium aureum, in qua sola
se post tumultus Angelorum et Hominum reclinaret, et
"requiem inueniret." Sed quæreret aliquis, quid tumultu
Angelorum et hominum significat Damiani? quid ad
nostram rem attinet? Tumultus proculdubio hominum,
peccatum, quod in omne genus transfunditur, manifestat;
si ergo in sola Virgine, post tale tumultum hominum, re-
clinatorium aureum Dominus inuenit, nihil est quod du-
bitemus, iuxta D. Pet. Dam. quod in ea tale peccatum
non fuit.

S. Anselmus, Archiepiscopus Cantuariensis, in lib. de
Conceptu Virginali cap. 18: "Decens erat, ut ea Puri-
tate, quā maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa nite-
ret, cui Deus Pater unicum Filium, quem de corde suo
æqualem sibi genitum, tanquam se ipsum diligebat. ita
"dare disponebat, ut naturaliter esset unus, idemque com-
munis Dei Patris, et Virginis Filius, et quam ipse Fi-

"lius substantialiter facere sibi Matrem eligebat; et de
"quā Spiritus Sanctus volebat, et operatus erat, ut
"conciperetur ille, de quo ipse procedebat."

Certè si quis vellet exponere sententiam piam de Im-
maculato Conceptu, clarioribus verbis exprimere nequi-
ret, quam ex S. Anselmi mox allatis: *puritas qua major
sub Deo nequit intelligi.*

S. Bruno, Theologus Parisiensis, et Carthusianorum
Institutor, in Psal. 101.—"Dominus de cœlo in terram
"aspexit, dum de regalibus sedibus in Uterum Virginis
"venit. Hæc enim est Incorrupta Terra illa, cui bene-
"dixit Dominus, ab omni propterea Peccati contagione
"libera, per quam Vitæ viam agnouimus. Quæ quia
"digna fuit, Dominus de cœlo in Terram aspexit."

Gaudemus igitur nos homines peccatores, quia in
terra nostra et inter nos ipsos Deus Incorruptam Vir-
ginem, velut objectum dignum sui aspectus, inuenit. Si
ergo incorrupta, non in peccato concepta; si quia Digna
fuit, Dominus de cœlo in terram aspexit; utique Mater
Dei, quia plena gratia, atque ab omni peccati contagio-
ne libera.

DVODECIMO SÆCVLO.

D. Bernardus, Abbas Clarævallensis, in Serm. in Do-
min. infra oct. Assumpt. B. V.—"Vehementer quidem

nobis, dilectissimi, Vir unus, et Mulier una nocuerunt; Sed gratias Deo: per unum nihilominus Virum, et Mulierem, vnam, omnia restaurantur, nec sine magno fauore gratiarum." Præterea in Hom. 2 super Missus est. "Factor Hominum, ut Homo fieret, nasciturus de Hominе, talem sibi ex omnibus debuit diligere, immo condere Matrem, qualem et se decere sciebat, et sibi nouerat placitaram, voluit itaque esse Virginem, de qua immaculata immaculatus procederet, omnium maculas purgaturus."

Audiamus D. Bernardum, cuius authoritas in contrarium producitur, vt infra videbitur, audiamus, dico, B. Virginem *Immaculatam* appellantem, immo et Matrem qualem decebat tali ac tanto Filio, et qualem nouerat placitaram; indubie sine vlo peccato.

Hugo de S. Victore serm. in festiuit. Concep. B. V. — Totum, quod in te est, pulchrum est, et nihil inest tibi, quod sit sordidum. In toto grata, in nullo ingrata; in toto places, in nullo displices. Tota Pulchra es, Pulchra per Naturam; Pulchra per Gratiam, Pulchrior fies per Gloriam."

Nihil est in hocce textu quod immunitatem B. V. M. a peccato originis non redoleat. Sed adhuc expressius S Ivo Ep. Carnot. Serm. de Nat. Domini: "Quomodo au-

tem Matrem carnis suæ sanctificauit, audiamus.....
Omnem quippe tam Originalis, quam actualis culpæ in ea deleuit." Sed nulla actualis, ergo et nulla originalis culpa in Maria vlo tempore fuisse recte concluditur.

Hæc sufficient, vt multa alia testimonia perillustrium virorum ac Sanctorum alto silentio prætermittamus; ex quibus iam tandem aliquando concludere liceat non longe a Diuina et Apostolica traditione positam videri piam omnium priorum sæculorum et ad nostra vsque tempora (vt postea videbimus) non interruptam et mirificè propagatam opinionem de Immaculata B. V. Conceptione; quæ tantorum virorum testimonii fulcitur, quæ encomiis luculentissimis celebratur; quæ nullo interrupto sæculo claritudinem auxit et in Sta. Matre Ecclesia augebit adhuc.

Quâ ergo fronte necio, Melchior Canus, vir nominis celebritate clarus in sepè laudato. lib. 7 de locis Theolog. c. 3. *Sanctos omnes qui in eius rei mentionem inciderunt, vno ore asseuerasse, B. Virginem in Originali peccato Conceptam*, propugnare non timuerit. Non equidem semel miratus sum, virum sapientiâ insignem, et in rerum Theologicarum peritiâ multò versatum, in hac nostra quæstione à veritate toto cœlo aberrare. Sed quo vsque demiratio pertingere debeat, cum deprehen-

derimus illum falsis citationibus, et iisdem numero falsis citationibus, quæ olim a Bandello pessimâ fide coacervatis, et postea à Cardin. Vio Caietano ex eodem exerptis, suam asseuerationem comprobare præsumentem, iudicet lector. Multò etiam magè, cum [in eodem lib. et cap]. Caietanum, vt *in sactorum lectione parum versatum*, insectare Canus non dubitauerit, ex quo tamen suas omnes citationes depromere non erubescit. Singula percurramus.

Hoc scilicet V. Conceptam in peccato, inquit, *Ambros. astruit super Ps. 118. conc. 6.* Legi semel atque iterum hanc concessionem et uihil in ea piæ Opinionis aduersum reperi, nisi verba notata in editione Monachorūm S. Mauri mihi pag. 1039 vt apocripha, videlicet, S. Ambr. ait: *Venit Dominus, et in carne peccato obnoxia militiam virtutis exercuit.* Caietanus cum Bandello legit: *in carnes quæ peccato in Matre fuerat obnoxia.* Quæ adulteratio notata inuenitur in eadem pagina ad calcem, vbi errore typographicō legitur *Catharinus pro Caietanus.*

Hoc, prosequitur Merchior Canus, *Augustinus super Ps. 34 in illum ver. "Cum mihi molesti essent."* Attentè prescrutauit hanc expotionem D. Aug. et hæc sola verba difficultatem (si est aliqua difficultas) facescere possunt: "Sic ergo peccatum Dni, quod factum est de pec-

"cato: quia inde carnem assumpsit, de massa ipsa quæ mortem meruerat ex peccato. Etenim, vt celerius dicam, Maria ex Adam mortua propter peccatum; et caro Dni. ex María mortua est propter delenda peccata!" *i*Quis, inquam, ex isto loco Mariam in peccato conceputam rectè concludere possit? certè nemo est qui non videat hic agi à S. Doctore de morte naturali, quam passa est Maria, et quam etiam Adam, immo et Dnus. noster Iesuſchristus passii sunt, primus propter suum et personale et cappitale peccatum; secundus propter solum delenda peccata. Sed quæro, *præratio* a Diuo Augustino prolata, vt Christus moretur scilicet *quia carnem assuipsit de massa ipsa, quæ mortem meruerat ex peccato*, ad mortis Mariæ Immaculatæ rationem redendam fortè extendi non potest! Et quidem, iuxta Dialectices regulas nemo hanc illationem legitimam dicet: Maria mortua est propter Primi Parentis peccatum: ergo illum contraxit: potuit enim mori quia eius caro dessumpta est est absque peccato ex massa quæ mortem meruerat propter peccatum. Itaque iusta morem scolæ, sic dist. ant. Maria mortua est propter Primi Parentis peccatum ab ipsa contractum, nego. ant. ab ipsa non contractum, sed massam, exqua eius caro assumpta est debito mortis affidente conc. ant. et nego conseq.

Quâ solutione benè intellectâ, solutæ etiam habentur duæ sequentes Cani citationes: prima est dessumpta ex S. Augustin. libro 2. de Peccat. meritis et remis. et de Bapt. Parv. cap. 24. cuius titulus: *aliter Christus, aliter nos nascimur*, circa finem tantum hæc verba aliqualem difficultatem facere possunt. "Solus ergo ille (Christus)... peccatum nullum habuit vñquam, nec sumpsit carnem peccati, quamvis de natura carnis peccati." Canus abs dubio legit cum Lampridio, *de materna carne peccati*: sed hæc lectio est viciosa, vt apprimè E. E. Benedictini notarunt. Secunda est, quæ sumitur ex l. 10 de Gen. ad litt. c. 18. in isto capite hæc inueni: "Et quid inquinatiùs illo vtero Virginis, cuius caro etiamsi de peccati propagine venit, non tamen de peccati propagine concepit?" et paulo infra: "Corpus Christi quamvis ex carne fæminæ sumptum est, quæ de illa carnis peccati propagine concepta fuerat &c." Vtriusque loci difficultas euanescit ex mox prædictis: sed ad maiorem rei elucidationem, et vt cœtera similia præoccupentur, quid apud Augustinum, aliosque Patres verba *caro peccati*, significant expendamus.

Et reuera notatu dignum reputamus quod S. Augustinus eodem l. 2. de Pecc. mer. c. 29, non tantum de Originali, sed etiam de actuali peccato agens, dicat

quod nemo "in hoc sæculo viuat, vel vixerit, victurus sit sinò vlo omniō peccato, excepto uno Mediatore Dei et hominum, homine Christo Iesu." Notandum, inquam, quia, si ex isto loco, aliisque similibus nullus facilè sibi persuadeat, Augustinum priuilegio V. Mariæ exceptionis ab omni etiam veniali actuali peccato, quod tenet Ecclesia iuxta Tridentinum, et quod ipsemet Augustinus asseruit dicendo: "Excepta B. V. Maria de qua, dum de peccatis agitur nullam prosus habere volo quæstionem," præjudicium vllum inferre voluisse præsumitur: profectò, nec Immaculato conceptui contradicer arguitur ex supra laudatis verbis. Nihil ergo aliud Augustinus, nihil alii Patres talibus verbis exprimere voluerunt, nisi illam generalem humani generis infectionem ex originis peccato contractam: quæ, fatente Melchiore Cano, nullo pacto speciali Virginis priuilegio aduersum est.

Si ex S. Augustino sententias pro impugnandam Immaculatæ Conceptionis pia opinione, Canus depromere voluisse, librum 1 de nuptiis et concup. c. 12; L. 5 cont. Iul. c. 15; L. 6. operis imperf. contra eundem n. 35, aliaque plura loca, quæ apud Lampridium vel cum expressione locorum vnde deprompta sunt, vel sine eâ inueniuntur proferre potuisset: sed eorum obuiam solutionem ex pædictis facilè inferri potest. 5*

Citat insuper Canus lib. 53 contra Julianum: hæc citatio forte error est typographi, iquis enim credat Canum adeo leuem, vt, cum sciret libros contra Iul. non amplius esse, quam sex, citaret 53? sed talem errorem in omnibus editionibus quas consului, reperi: quod etiam Plazza act. 2. pag. 118. obseruauit.

Hoc, prosequitur Canus, *Chrisost. super Math.*, nec locum citationis notat: sed apud Bandellum, cap. 13 assignatur, et verba sequentia referuntur: *Christus naturam humanam de peccatrice sumpsit.* Sed talia verba nec in citato cap. nec in toto coment. vspiam reperiuntur, vt obseruat Bellarminus in *Voto*, et Plazza act. 2. et ego pse frustra talia verba apud Chrisost. diligenter quæsiui. Sed, (vt plura simul referam) falsò citat Eusebium Emissemum a Bandello cap. XIV relatum: falsò, S. Remigium super Ps. 21; nam talia comment. in psalmos non sunt. S. Rem. Ep., sed Remigii Antisdorensis Benedictini; sed nec illo comment. aliquid huiusmodi reperitur, teste Plazza, qui asserit se non semel illum frustra quæsisse: falsò, S. Maximum in Serm. de Ass. V.; etenim vel S. Max. laudatus, est ille Monachus et Martyr, qui tempore Monothelismi extitit, et huius Sanctis sermonis nulli sunt, iuxta Possevoni. t. 2. Appart., qui opera omnia huius Sancti Max. diligenter describit; vel S. Maxim. de quo

Canus, est Ep. Taurin. qui vixit anno 420; sed nec in isto Sancto Sermo de Ass. B. V. inuenitur, nec inueniri poterat, dum, in illius tempore, adhuc à Latinis Assumptionis festum non celebrabatur, iuxta Bened. XIV *super festum Assump.* Falsò, S. (Erardum) seu Herardum Episcop. et Mart. in Serm. Nat. Virg.; *Iustum Sanctum* (ait Bellar.) *non habemus in Martyrologio, nec simus quis sit.* Plazza, loc. sup. cit., testatur se Menologia et Martirol. diligenti curâ percurrisse nec talem Sanc. inuenisse; ego tamen eum inueni in Act. S. S. Boland. ad diem 8. Ianuarii. Falsò, S. Antonium Padua in Concione, à Caietano somniata, de Nat. B. Virg; falsò, S. Vincent. Ferrer. in Serm. de Conc. B. Virg. quem Caiet. inducit sic loquentem: *B. V. Maria fuit Originali peccato concepta, sed eadem die et hora .. à peccato contracto mundata:* falsò iterum, iterumque, nam talia verba apud Sanctum non leguntur, immo, iam supra vidimus, piam opinionem ex illo ipso serm. comprobari. Nec mirūm, si Caietanus fingat testimonia, cum Bandelum revelationem falsam pro hac ipsa re temerariò finxisse accusetur, cuius culpæ cùm aliqui verum auctorem perspectum non haberent, eiusdem etiam, Caietano insimularunt. Sed Nescio, quid apud Canum significet alia citatio: *Damas. lib. 3. sententiarum suarum.* Siue namque Damascenum, siue Da-

masum Papam intelligamus, neuter, quod ego sciam, sententiarum libros conscripsit. Nescio iterum quid Hugo à S. Victore aduersus piam sententiam proferat; etenim in citatione Cani, teste Plazza, nihil de hac re dicit, nec ego quidquam inueni. De sententia V. Bedac, S. Anselmi, D. Bonavent., D. Bernardini et S. Bernardi suo loco dicemus.

Ex dictis, tamen non significare volumus nullas apud SS. Patres sententias piae opinioni aduersas, saltem in cortice, inueniri: certe æquum non esset, eas alto silentio premere. Itaque principaliora seligamus. ingenuèque ordine chronologico proferamus; ad quarum calcem, tam uniuscuiusque, quam cunctarum, obuam solutionem modestè adiungemus.—Primum et secundum sæculum omni aduerso testimonio vacant.

TERTIO SÆCVLO.

S. Clemens Alexandrinus, lib. 3. Pædagogi cap. 12 pag. 74 col. 2 tom. 3. “Solum Verbum est, in quod peccatum non cadit: est enim peccare, naturâ omnibus innatum, et commune.”

S. Dionisius Alexandrinus, In ep. Sinodica ad Paulum Samosatenum “Nullus peccati est expers, nisi solus Christus, sicut et pater Christi, et Spiritus Sanctus.”

QVAR TO SÆCVLO.

S. Hilarius Tract. in Psalm. 139 in finem. “Ecce venit Princeps huius mundi, et non inuenit in me quidquam. Solus enim extra Peccatum est D. N. Iesus Christus..”

QVINTO SÆCVLO.

S. Ioannes Chrisostomus. “Neque iniquitas mea neque peccatum meum; (psalmo. 58. 5) Solus Christus hæc dicere potuit, qui peccatum non habuit, et idcirco cursum salutis nostræ direxit.”

His et similibus auctoritatibus hæc tantum ratio insinuatur, scilicet quod solus Christus sinè peccato inuentus sit. Sed hæc generalis ratio nullo pacto officit speciali Virginis priuilegio, vt iam cum Cano obseuauiimus

S. Zosimus Papa in epist. quæ non extat, sed eius fragmentum adfert D. August. epist. 190.—“Nullus enim, nisi qui peccati seruus est, liber efficitur; nec redemptus dici potest, nisi qui uerè per peccatum fuerit ante captiuus, sicut Scriptum est: si vos Filius liberauerit, uere liberi eritis.”

Hic iam præter rationem generalem supra allatam, alia et fortior profertur, necesitas redemptionis; sed alia est redemptio præseruatiua a peccato non quidem contracto sed quod secluso priuilegio contrahendum erat,